

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Εξωτερική δράση της Ένωσης: Ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών»

(2006/C 195/16)

Στις 28 Ιανουαρίου 2004, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού Κανονισμού της, να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα «Εξωτερική δράση της Ένωσης: Ο ρόλος της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών»

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις» στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 4 Μαΐου 2006 με εισηγητή τον κ. Κορυφίδη.

Κατά τη 427η σύνοδο ολομέλειάς της, της 17^{ης} και 18^{ης} Μαΐου 2006 (συνεδρίαση της 17^{ης} Μαΐου 2006), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 140 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 9 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Η παρούσα γνωμοδότηση διαμορφώθηκε με βάση ένα ερωτηματολόγιο και μια μελέτη. Οι εν λόγω εργασίες είναι αποτέλεσμα μιας μακροχρόνιας θεωρητικής και επιτόπιας ανάλυσης καθώς και της εμπειρίας που αποκτήθηκε από την ΕΟΚΕ στις σχέσεις που διατηρεί με συμβουλευτικά όργανα και συναφείς οργανισμούς της κοινωνίας των πολιτών στις υποψήφιες και τρίτες χώρες. Η όλη εργασία διήρκεσε πολλά χρόνια και οδήγησε την ΕΟΚΕ στην πεποίθηση ότι χρειάζεται πλέον να περάσει στην επόμενη φάση, όπου θα είναι πιο οργανωμένη, πιο τακτική και με καλύτερες προοπτικές όσον αφορά τις δεσμεύσεις της και τις σχέσεις που αυτές συνεπάγονται.

2. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας σε συνδυασμό με τις εξελίξεις στις επιστήμες και στις τεχνολογίες-ιδιαίτερα εκείνες της πληροφορίας-δημιουργούν μια ισχυρή δυναμική που μπορεί να διευθετηθεί μόνο με μετατόπιση του επίκεντρου διαμόρφωσης και ανάπτυξης των διεθνών σχέσεων στις μέρες μας. Η εν λόγω μετατόπιση θα πρέπει να εκφραστεί με τη διαρθρωτική ενσωμάτωση στην κλασσική σχέση κράτους προς κράτος, της σχέσης κοινωνίας προς κοινωνία.

3. Η προηγούμενη διαπίστωση οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η Ένωση, ως σύστημα διακυβέρνησης, στο σύνολό της και ενιαία, οφείλει να αναγνωρίσει τη νέα πραγματικότητα, έγκαιρα. Στα πλαίσια της εν λόγω αναγνώρισης, οφείλει επίσης, να σχεδιάσει και να αναπτύξει πολιτικές εξωτερικής δράσης, με την ενεργό συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και με την αξιοποίησή της, στο πεδίο της υλοποίησής τους.

4. Οι ως άνω πολιτικές της Ένωσης, όπου είναι δυνατόν, θα πρέπει να είναι προληπτικές και οπωσδήποτε ολοκληρωμένες. Ο ευρωπαϊκός δημοκρατικός βίος, το ευρωπαϊκό οικονομικό και κοινωνικό κεκτημένο, οι στρατηγικοί στόχοι της Ένωσης και η έγκυρη γνώση, αποτελούν τις παραμέτρους διαμόρφωσης και ανάπτυξης των πολιτικών αυτών, εντός και εκτός των συνόρων της.

5. Στα προηγούμενα πλαίσια θα πρέπει να βρει μια νέα εσωτερική οργανωτική ισορροπία, καθώς και μια πιο δημιουργική ισορροπία μεταξύ ανταγωνιστικότητας και συνεργασίας, ιδιαίτερα σε τομείς και δράσεις που απευθύνονται εκτός συνόρων.

6. Η συνειδητοποίηση του νέου ρόλου της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών της Ευρώπης, αποτελεί πρόβλημα σύνθετο. Απαιτεί προώθηση σύγχρονων μεθόδων απόκτησης μιας οικείας σχέσης με τη μάθηση και τη γνώση.

7. Για τη δημιουργία της εν λόγω σχέσης, αλλά και γενικότερα για τη λειτουργία των ευρωπαίων πολιτών στα πλαίσια μιας

κοινωνίας και μιας οικονομίας που θα στηρίζεται στη γνώση, απαιτείται μια νέα οπτική στα προγράμματα δια βίου μάθησης. Η εν λόγω νέα οπτική στην πράξη σημαίνει τη συμπερίληψη στα υπάρχοντα προγράμματα δια βίου μάθησης, της γνώσης που σχετίζεται με το πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της γνώσης που σχετίζονται με την εξωτερική δράση της Ένωσης.

8. Η ΕΟΚΕ, ως βασικός εκφραστής της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στο ευρωπαϊκό επίπεδο, χρεώνεται με έναν τριπλό ρόλο:

— το ρόλο της ενιαίας έκφρασης της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, σε θέματα εξωτερικής δράσης, προς τα πολιτικά όργανα της Ένωσης, μέσω του δημοκρατικού κεκτημένου της και μιας διαδικασίας δημιουργικού συμβιβασμού διαφορετικών συμφερόντων·

— το ρόλο της ενεργού συμμετοχής της στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη των πολιτικών της Ένωσης, που σχετίζονται, επίσης, με την εξωτερική της δράση και

— τη διασφάλιση της παρακολούθησης των εξωτερικών πολιτικών που εφαρμόζει η ΕΕ και των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεών τους.

9. Ο εν λόγω ρόλος της ΕΟΚΕ αντιστοιχεί σε ευρύ φάσμα θεμάτων και δραστηριοτήτων, αφού όλα τα προβλήματα που δημιουργεί το νέο παγκόσμιο περιβάλλον έχουν αντιστοιχίση στα επί μέρους στοιχεία της· (δηλαδή έχουν μια οικονομική, μια κοινωνική, μια περιβαλλοντική και μια πολιτισμική διάσταση).

10. Στα προηγούμενα πλαίσια, η ουσιαστικότερη συμβολή της ΕΟΚΕ στη διαμόρφωση και ανάπτυξη των σχετικών με την εξωτερική δράση πολιτικών της Ένωσης, έγκειται στη δυνατότητα που διαθέτει να εκφράζει με τις θέσεις της μια, κατά περίπτωση, δημιουργική ισορροπία. Μια ισορροπία που διαμορφώνεται από τη σύνθεση των διαφορετικών συμφερόντων που εκφράζουν τα μέλη της, στα πλαίσια μιας διαδικασίας και οπτικής που περιλαμβάνει τις ως άνω τέσσερις διαστάσεις.

11. Σημειώνεται ότι υπάρχει ήδη μια σημαντική εμπειρία της ΕΟΚΕ σε θέματα εξωτερικής δράσης της Ένωσης. Από την άλλη πλευρά, σημειώνεται, επίσης, ότι υπάρχει ένα έλλειμμα σ' ό,τι αφορά στην αξιοποίηση της εν λόγω εμπειρίας, μέσα από ευρύτερους κοινοτικούς μηχανισμούς και προσεγγίσεις. Τα κοινοτικά όργανα, συγκεκριμένα, δεν μπόρεσαν να αξιοποιήσουν επαρκώς την εμπειρία αυτή και τα συμπεράσματα που συνάγονται από γνωμοδοτήσεις, ενημερωτικές εκδόσεις και προτάσεις.

12. Η ΕΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να βρεθούν καλύτεροι τρόποι διασύνδεσης της εν λόγω εμπειρίας με τις κεντρικές πολιτικές δομές της Ένωσης. Αυτό μπορεί να γίνει με υπογραφή πρωτοκόλλων ενισχυμένης συνεργασίας, κατά περίπτωση, όπως εκείνο που έχει υπογραφεί μεταξύ Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ΕΟΚΕ. Μπορεί, όμως, να γίνει ακόμη καλύτερα στα πλαίσια μιας σύμπραξης όλων των πολιτικών οργάνων της Ένωσης και της ΕΟΚΕ για την ανάπτυξη ολοκληρωμένων σχετικών πολιτικών, κατά προτίμηση προληπτικών.

13. Σε κάθε περίπτωση, η ΕΟΚΕ διαβλέπει και επισημαίνει μια αναγκαιότητα για ενίσχυση του ρόλου της και γενικότερα για ενίσχυση του ρόλου της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στις διεργασίες της παγκοσμιοποίησης. Ο γενικός λόγος της ενίσχυσης αυτής σχετίζεται με την προώθηση των ευρύτερων σχετικών επιδιώξεων της Ένωσης, στον κόσμο του 21^{ου} αιώνα. Ένας ειδικός λόγος για την εν λόγω ενίσχυση-ειδικότερα στην περίπτωση της ΕΟΚΕ-σχετίζεται με το πώς της εν λόγω προώθησης. Με άλλα λόγια σχετίζεται με την υπό διαμόρφωση νέα μορφή λειτουργίας της ΕΟΚΕ σε πλαίσια και με όρους κοινωνίας της γνώσης, καθώς και με μια μοναδικότητά της: τη μοναδικότητα της δυνατότητας που έχει να παρεμβαίνει αξιόπιστα, εκτός Ένωσης, στο επίπεδο της κοινωνίας και με μέσα που χαρακτηρίζονται ως μέσα "ήπιας διπλωματίας".

14. Η ΕΟΚΕ επιζητεί την αναγνώριση και ενίσχυση της ως άνω μοναδικότητας και δυνατότητας που έχει. Επιζητεί την καταξίωσή της ως παγκόσμιου εταίρου-θεσμικού εκπροσώπου της ευρωπαϊκής οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών-ιδιαίτερα σε διεθνείς οργανισμούς, όπως το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο του ΟΗΕ (ECOSOC). Επιζητεί, ακόμη, την προώθηση της θέσης και του ρόλου της στις συνθήκες που υπογράφονται με τις τρίτες χώρες και την ενίσχυση των πολιτικών της που στοχεύουν στη στήριξη της κοινωνίας των πολιτών των χωρών αυτών.

15. Σε εκπλήρωση του ως άνω ρόλου της, η ΕΟΚΕ ζητεί στήριξη για την ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα, των σημαντικών πολιτικών επιλογών της. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται:

- η δημιουργία ενός συγχρόνου και ολοκληρωμένου συστήματος επιθετικής επικοινωνίας, ανταλλαγής πληροφοριών και δικτύωσης με τους εταίρους της ανά την Ευρώπη και τον κόσμο, καθώς επίσης με τα άλλα όργανα της Ένωσης·
- η ενίσχυση της παρουσίας και συνεργασίας της με συμβουλευτικούς φορείς από διακυβερνητικούς και άλλους σχετικούς διεθνείς οργανισμούς, ειδικότερα στον τομέα των σχέσεων με την οργανωμένη κοινωνία των πολιτών·
- η δημιουργία μιας «ηλεκτρονικής τράπεζας γνώσης», σχετικής με τη δράση των οργάνων και των δομών που ασκούν συμβουλευτική δραστηριότητα, ανά τον κόσμο, με τα δίκτυα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, και η αξιοποίηση της εν λόγω τράπεζας ως εργαλείου επικοινωνίας, προσέγγισης, κατανόησης και ερμηνείας των συμπεριφορών της κοινωνίας των πολιτών και ως εργαλείου προβολής ανά τον κόσμο των αξιών και των στρατηγικών στόχων της Ένωσης·
- η σύνταξη, ανά διετία, μιας έκθεσης για τις εξελίξεις των δραστηριοτήτων των οργάνων και δομών της συμβουλευτικής λειτουργίας στον κόσμο και την επίδραση της εξωτερικής δράσης της Ένωσης σ' αυτές,·

16. Στα πλαίσια των προηγούμενων επισημάνσεων και προτάσεων, η ΕΟΚΕ ζητά από τα πολιτικά όργανα της Ένωσης να υιοθετήσουν και να προωθήσουν μια μέθοδο συνεχούς διοργανικού διαλόγου. Μια μέθοδο, δηλαδή, που θα έχει ως στόχο:

- τη διαφανή και έγκαιρη ενημέρωση και την απόκτηση έγκυρης συλλογικής γνώσης σε σχέση με την εξωτερική δράση της Ένωσης και
- την απόκτηση ενιαίας και συνεκτικής αντίληψης για το τι, το γιατί και το πώς των σχετικών δράσεων, που προτείνεται ν' αναπτυχθούν.

Βρυξέλλες, 17 Μαΐου 2006.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND